

Hominis uiscera ad ipsorum fabricam discenda haud inutiliter conueniunt.

Vasorum per lienis corpus series.

Nota

in hunc modum

Lienis substantia.

Vnde lienis uena, arteria & nervi ducuntur.

Lienis tunicam.

Ipsius nexus.

uerò in externa tantum superficie, uerum etiam intus, siue coctum siue crudum lienem secueris, hic color sese offert. Neque inutiliter hominis uiscera in aqua nonnunquam elixantur, aut saltem ut magis coalescat sanguis, in calidam submerguntur. Solet enim fluxilis adhuc sanguis in iecore, & liene, & pulmonibus etiam, quo minus apte spectari singula queant, impedimento esse. Potissimum autem in liene tentandum hoc duxi, quod de ipsius usu uehementer ambigerem, uenasque & arterias longe aliter quam in iecore, pulmonibus & renibus dispersas intuerer. etenim lienis substantia crasso nigroque admodum, sed solidioris spongiae, aut leuioris pumicis modo, raro concretoque sanguine constare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisque non insigniter ualidis duntaxat implicita. Per huius enim corpus, & si per multas uenas & arterias inferi certo cognoscamus, nullum tamen quemadmodum in iecore & pulmonum corpore, per substantiam ipsius dispersae animaduertuntur, nisi perquam rare, ea demum admodum graciles, non aliter quam si simulataque lienis sinum uasa ingrediuntur, in innumeramque ramorum sobolem diffunderentur, adeo tenuium, ut cavitates carentes fibrae potius quam uasa nuncupandi essent. Hisceramis seu fibris undecunque implexis, faeculentus crassusque admodum sanguis obducitur, quem Erasistratus, ut opinor (quod uasis circumfundatur) *περιχυμα*, quemadmodum & in iecore, appellat. Neque profecto tenuis sanguis quo lienem *εναντιον* datus, raritatis substantiae lienis sola causa esse uidetur, sed innumerus ille fibrarum (uix autem enim arteriarum dicere, et uenarum) implexus. Talis mihi lienis in sanis hominibus apparuit substantia. In quodam laborante elephantiasi, quae nondum penitus radices egerat, turgido rem maioremque lienem reperimus: in reliquis autem, sano similem. In ciue Patauino, qui annis tribus carcere detentus, tandem nigro arquato defunctus, sectioni publicae adhibitus fuit, lienem praeter cetera minus crassum latumque & exiguum omnino reperimus, & gibba eius parte adipem adnatum, instar candidissimi durissimi lapidis concretum. Substantia uisceris huic erat arida, et impense dura. Qui Montisselis suspensus, ad publicam sectionem Patauium aduectus fuit, adeo grandem ostendebat lienem, ut modice admodum iecoris molit cederet, & anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi sedi exporrigeretur. Lienis eius substantia, sanorum uisceris substantiae penitus respondebat. Adolefens hic fuerat candidissima & glabra cute, minimeque natura melancholicus, adeo enim ob Diogenicos mores plebi gratus existerat, utter laqueum euaserit. Nam primum Venetis loris caesus, Patauium uenit, ubi dextro oculo & manu itidem dextra multatus, Montisselis iterum apprehensus (nam e carcere illuc semel eruperat) extremum suae trageediae actum egit, & morum potissimum occasione a studiosis sectioni fuit adhibitus. Galli sacerdotis Bononiae in xenodochio aqua subtercurrentem mortui, lienem albidum, sed exiguum adinueni. Haec idcirco recenseo, ut huius uisceris substantia & usus (si modo de eo quem Galenus ipsi tribuit, dubitare fas sit) a studiosis sedulo indagaretur. Porro uenas, arteriasque & nervi lienis in hunc habent modum. Minor seu sinister uenae portae truncus, inferiori membrana omenti suffultus, transuersim ad lienem tendit, posteriori primum uentriculi sedi, eiusque elatiori orificio & humiliori membranae omenti, adcoque ipsi colo, quae uentriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompsit, reliqua ipsius portio in duos primum ramos, deinde hi rursus in alios disseminantur, ut tandem multiplici serie per humiliorum omenti membranam medio cauae lienis sedi secundum rectam lineam illi implantentur. Porro priusquam huiusmodi in lienis substantiam deperdantur, ab insigniori ramo uisceris humiliora petente uena pronascitur, sinistram fundi uentriculi sedem amplectens, ab alijs uero lienem aduentibus ramis modo tres, modo etiam plures rami enascuntur, in sinistram uentriculi latus, uti saepe prius relatum est, excurrentes, nequaquam autem ad superius usque uentriculi orificium conscendentes. Quemadmodum uero lienem accedentes uenae inferiore omenti membrana suffulciuntur, sic quoque ab illis uentriculum petentes superiores membrana omenti sustinentur, cuius ut & uasorum interuentu lien uentriculo connascitur. Arteriae itidem frequenti serie lienis implicatae, ortum ab illa ducunt arteria, quae a magna arteria supra renum regionem pronata, inferiori membranae omenti innascitur, ac sinistram lienis potissimum offertur, pari prorsus serie cum uenis in lienem pertinentibus. Nervus lienis a sexto neruorum cerebri paris sobole pendens, quae sinistri lateris costarum exporrigitur radicibus, & surculum humiliori membranae omenti mittit in lienis potius tunicam, quam substantiam spargendum. Lien enim non minus quam iecur tenui quadam & simplici obducitur tunica, ab omenti membranis, quae lienis rectae lineae innascuntur, orta. Haec namque membranae lienis cauo insertae, in ipsius degenerant tunicam. Et quia a peritoneo originem ducunt, earundem beneficio interuentuque peritoneum ipsum lienis tunicam offerre merito dicimus. Sed praeter lienis ad dorsum & ad uentriculum omenti auxilio nexum, a peritoneo quoque

qua septum succingit, tenues interdum fibrae impari numero lienis gibbo quoque septo lienem ita colligantes. Verum ut in hominibus huiusmodi reperiuntur, ita in canibus nunquam. Est etiam aliquando cernere, lienis sinistri inuolucro, quod multa abundat adipe, fibrarum quarundam mium si ren lienis (ut non infrequenter fit) magna ex parte subternatur. tus, formae, & partium enumeratio. Quam iuste uero corporis nostri aruerit, singulorum edocebit usus, & functio: de qua non medicorum philosophorum praecipui dissenserunt. Erasistratus uulgi opinione (quae eximi stulte credit) persuasus, lienem frustra factum esse quodammodo Naturam timentem necubi artis suae obliuisceretur, quum scetui uix dum tris conformaret, in sinistro quoque latere aliquid molitam esse, & consilii iecori opposuisse: perinde ac si ipsa uentriculo paululum in sinistram prope uacuam uitare non ualisset. Aristoteles communem usum, quem orbis, lienis quoque primum ascribit, uidelicet quo uenae, utpote peniles, serum stabiliri ad corpus possint. Quasi enim (inquit) anchorae partibus corpus iaciuntur. Deinde iecoris lienisque usum priuatim docens, subiungit horum concoctionem auxiliari, & lienem uapores uagantes diuertere, & re, eosque posse concoquere, ut qui sanguineus sit, atque ut semel dicam, Aterati iecoris loco recenser. Eodem modo autor libri de Respirationis usu tribuunt, praeter alia quaedam de uenis, quae gibbo lienis inferi arbitratur ex uentriculo & intestinis confectum cremorem per uenas uentriculi & re, ac sanguificationis organum esse contendit. Huius sententiae nonnisi subscribunt, lienem iecore male affecto nomine iecoris sanguinem elaborare: ceteris dissectionis professoribus probabilior esse uidetur lienis usus, in fabricatum esse docet, ut lutosi faeculentique in iecore confecti sanguinis sit re admodum tenuiori leuiorisque recremento bilis uescula reficitur, ita lienem suscipiendo extructum esse, quod lien ad se per portam uenae truncum, multiprem, tanquam familiare sibi alliciat exugatque attractum autem conficiat, tion aptum reddat, sanguinem illum, & si crassus faeculentusque sit, rarum sper. Ad quod praecipue opitulantur frequentes in lienem insertae arteriae, suo sanguinis illius elaborationem strenue auxiliantes. Sed quod primarius praenator, lienis sit caro, etiam si non dicatur, manifestum esse nequitiam ar omnibus concessum est, lienem non uniuersum sanguinem quem a iecore ui allicit, conficere, ac in sui nutrimentum reponere: uerum quicquid nutrit, suaeque substantiae adaptari nequit, in uentriculum magni cuiusdam Primum enim omnes affirmant, succum melancholicum a lienem in uentriculum per uenam a lienem in uentriculum pertinentem, alij per proprium atque inde a uentriculo in intestina, & hinc una cum faecibus e corpore ex illam, aut ut alijs arridet, meatum nonnulli simpliciter in uentriculum a lienis insertionis locum intrepidè exprimentes, illum in superius uentriculi orificiunt. Par etiam in eius excrementi usu assignando, inter dissectionis praesio, nam alij perquam utile & amicum uentriculi functionibus hoc esse, si micum & hostem perniciosissimum astruunt, sed alij quidem contenti si hanc bilem sua saporis qualitate, quam acerbam & acidam esse fatentur, & ciones, quae in amplexu quodam consistunt, astringendo & colligendo indene in confectus a uentriculo cibus elaboratur, prohibere. Alij autem acquiescentes, iam dictis utilitatibus addunt, uim uentriculi appetitricem hinc citari, ut eius praecipue usus gratia uenam aut portum a lienem in superius uentriculum imaginatione solum, non sectionibus ita edocti. Ego sane de hoc uentriculum eructatione, & eius usu nihil affirmare audeo: neque etiam quae tamen citra ullam controuersiam Anatomes professores audacissim monstrat. Primum enim nullum meatum illi quo bilis in intestina repurgantur ambigo: uenae autem quae sinistro uentriculo lateri implantantur, non a lienem, sed ab illis quae iam lienem inferuntur. Neque alia penitus harum uenarum ries uisitur, quam reliquarum omnium corpus uentriculi petentium. deinde uena, coniuge carens arteria. Postremo, si quid in uentriculum a lienem defeculi fundum petit, quam superius illius orificium. Vena namque sinistra